

בס"ד. ש"פ שלח, מבה"ח תמוז, ה'תשכ"ג

(הנחה בלתי מוגה)

והי' באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' גו' מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה¹. וידוע הדיוק בזה², מהו אומרו מלחם הארץ, הרי כבר נאמר לפני³ בכואכם אל הארץ. גם צריך להבין אומרו באכלכם גו' תרימו גו', שמשמעות לשון הכתוב היא שנתנת התרומה היא בעת האכילה, והיינו, שתחילה היא האכילה ואח"כ נתנת התרומה, הרי ע"פ דין⁴ קודמת החלה להנטל קודם האכילה⁵, וכיון שאעפ"כ נאמר באכלכם גו' תרימו, מובן, שיש לקיים גם משמעות הכתוב שהאכילה קודמת לתרומה, כפי שהענין הוא בעבודת האדם.

ב) ולהבין זה יש להקדים תחילה משנ"ת במאמרים הקודמים⁶ בענין לחם מן הארץ ולחם מן השמים⁷, דהנה⁸, לחם מן הארץ הו"ע יחודא תתאה, שזהו כללות ענין עבודת הבירורים בכל ל"ט המלאכות דסידורא דפת, החורש והזורע וכו'⁹. ועז"נ והי' באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', היינו, שלא מספיקה העבודה דיחוו"ת (לחם הארץ), אלא לאח"ז צריך להעלותה (תרימו גו') שתתחבר ותתקשר לבחי' יחודא עילאה, שזהו ענין הרמת חלה ונתנתה לכהן. דהנה¹⁰, ידוע ביאור אדמו"ר הזקן¹¹ בענין אכילת הכהנים, שעל ידה מתכפרים הבעלים¹², שאכילת הכהנים (אכילת אדם) היא למעלה מאכילת מזבח, כי, אכילת מזבח, ארי' דאכיל קורבנין¹³, הוא כללות ענין בירור הניצוצות, בחי'

פרשתנו טו, יט-כא.

(1) פרשתנו טו, יט-כא.

תשל"ג ע' 431 ואילך).

(2) ראה רד"ה והי' באכלכם מלחם הארץ

(9) שבת עד, ב.

תר"ן (סה"מ תר"ן ס"ע שסח).

(10) ראה גם סד"ה ראשית עריסותיכם

(3) שם, יח.

תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ס"ע רמט ואילך).

(4) ראה רמב"ם הל' ביכורים פ"ח ה"ב

(11) בד"ה כי הוא יברך הזבח תקס"ה

ואילך. שו"ע יו"ד סשכ"ז ואילך.

(מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ס"ע קסב ואילך).

(5) כקושיית הרמ"ז לזח"ג ערב, ב —

וראה גם לקו"ת צו ז, ד. סהמ"צ להצ"צ מצות

הובא באוה"ת פרשתנו ע' תקלח.

אכילת קדשי קדשים (דרמ"צ צ, ב ואילך).

(6) לע"ע לא הגיעו לידינו מאמרים אלו

(12) פסחים נט, ב. יבמות צ, א. רמב"ם

(המור"ל).

הל' מעשה הקרבנות פ"י ה"א.

(7) ראה גם ד"ה זה תשכ"ב (סה"מ

(13) ראה זהר ח"א ו, ב. ח"ב רעח, א. ח"ג

תשכ"ב ע' רצב ואילך).

יז, א. ועוד.

(8) בהבא לקמן — ראה ד"ה זה באוה"ת

יחוט, ואכילת הכהנים מהקרבן גורם וממשיך אכילת אדם העליון, שזהו כענין לחם מן השמים, שהו"ע יחו"ע, ולכן, החלה שנתרמת מלחם הארץ וניתנת לאכילת כהן שעל ידה ממשיך אכילת אדם העליון, הרי זה עלי' מבחי' יחוט' להתכלל ביחו"ע (וכידוע גם מ"ש בקונטרס עץ החיים¹⁴, שצריך להיות החיבור דיחוט' עם יחו"ע). ובפרטיות יותר, הנה הרמת החלה הו"ע העלאה מלמטה למעלה, העלאת מ"נ, ואכילת הכהן (שעל ידה נעשית אכילת אדם העליון, והיינו, שיומשך השפע מעצמות אור א"ס ב"ה לתוך האדם דלעילא, ואזי ממילא יומשך השפע למטה בבי"ע) הו"ע המשכה מלמעלה למטה, המשכת מ"ד, שזהו סדר העבודה, שע"י ההעלאה מלמטה למעלה, נעשית גם ההמשכה מלמעלה למטה.

ג) **והענין** בזה, דהנה, מצות חלה היא א' מג' המצוות שניתנו לאשה, נדה חלה והדלקת הנר, והיינו, לפי שחווה קלקלה וגרמה מיתה לאדה"ר שהי' דמו של עולם, חלתו של עולם ונרו של עולם, והתיקון לזה הוא ע"י ג' מצוות אלו שניתנו לאשה¹⁵. וביאור הענין, דהנה, מצות נדה שהיא בדם, הו"ע עבודת הבירורים, שהרי הדם מתהווה מהמאכל שמתברר, שהפסולת יוצא לחוץ, ומהמובחר נעשה דם, ומובחר הדם מתברר ונעשה ממנו הולד, כמארו"ל¹⁶ אשה מזרעת אודם שממנו בשר כו', וגם אח"כ בימי היניקה הנה דם נעכר ונעשה חלב¹⁷ [ודוגמתו ביצי"מ ומ"ת¹⁸, שביצי"מ כתיב¹⁹ בדמייך חיי, דהיינו, כמו הדם שנעשה מברור המאכל לאחר יציאת הפסולת לחוץ, שזהו הרע שנשאר במצרים כו', וענין מ"ת שאז פסקה זוהמתן²⁰, הוא כמו דם נעכר ונעשה חלב], ועי"ז נעשה התיקון דבחי' נפש²¹, שזהו שאמרו²² רביעית דם (שחיי האדם תלויין בה) נתתי בכס כו', כי הדם הוא הנפש²³. וע"י מצות חלה נעשה התיקון דבחי' הרוח, שזהו שאמרו²⁴ שאדה"ר חלה טהורה לעולם הי', דכתיב²⁵ וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, עפר משובח מן

(14) פ"ד-ח.

(15) ראה שבת לא, סע"ב ואילך ובפרש"י. ירושלמי שם פ"ב ה"ו. ב"ר פי"ד, א. תנחומא ר"פ בא.

(16) נדה לא, א.

(17) שם ט, א. וראה תו"א וארא נה, ג ואילך. תורת חיים שם צז, א ואילך (סו, ד ואילך).

(18) ראה גם לקו"ת במדבר יז, ד. יט, א.

סהמ"צ להצ"צ כה, ב.

(19) יחזקאל טז, ו.

(20) שבת קמו, א. זח"א נב, ב.

(21) ראה חדא"ג מהרש"א לשבת שם רע"א ואילך.

(22) שבת שם ובפרש"י.

(23) פ' ראה יב, כג.

(24) ירושלמי שם ובקה"ע.

(25) בראשית ב, ז.

האדמה מתחת המזבח, דכתיב²⁶ מזבח אדמה גו', שזהו העפר אשר יהי' בקרקע המשכן²⁷, והו"ע הרוח טהרה שניתן בו, כמ"ש²⁸ רוח האדם היא העולה למעלה²¹. וע"י מצות הדלקת הנר נעשה התיקון דבחי' נשמה²¹, שזהו שאמרו²² נשמה שנתתי בכם קרוי' נר כו', שנאמר²⁹ נר הוי' נשמת אדם, נשמה דייקא. וענין ג' מצוות אלו שכנגד נפש רוח נשמה הוא ע"ד ג' הבחי' בתשובה שבפסוק³⁰ סור מרע ועשה טוב בקש שלום גו', מצות נדה הו"ע סור מרע, מצות חלה הו"ע עשה טוב, ובקש שלום דקאי על לימוד התורה הו"ע הדלקת הנר, כי נר מצוה ותורה אור³¹.

והנה גם במצות חלה גופא יש דוגמת ג' ענינים אלו. דהנה אמרו רז"ל³² כשם שהאשה מקשקשת עיסתה במים ואח"כ היא מגבהת חלתה, כך עשה הקב"ה לאדה"ר, דכתיב³³ ואד יעלה מן הארץ והשקה, ואח"כ וייצר ה' אלקים את האדם עפר וגו'. וכל זה הוא בנוגע לבריאת גופו של אדה"ר בלבד, שבתחילת בריאתו הי' גולם, כמ"ש³⁴ גלמי ראו עיניך, ואח"כ כתיב³³ ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חי', והרי גם ענין זה קשור עם מצות חלה, כי האדם לנפש חי' ר"ת חלה למפרע³⁵. ובפרטיות יותר יש בזה ג' ענינים. ענין הא' הוא עירוב הקמח במים (מקשקשת עיסתה במים), שדוגמתו הוא היחוד דעפר ומים, יחוד זו"נ, שעיי"ז נולד גופו של אדה"ר. וע"פ המבואר במק"א³⁶ בענין בריאת אדה"ר מעפר ביהמ"ק (כנ"ל), שלא נברא אפילו מעפר ביהמ"ק התחתון, כי אם מעפר ביהמ"ק העליון, הנה יחוד העפר ומים הו"ע יחוד זו"נ דאצילות, שעיי"ז נעשה לידת כללות ג' עולמות ב"ע. וענין הב' הוא הגבהת החלה, שהו"ע ההעלאה מבי"ע להיות ביטול היש, עליית הכלים. וענין הג' הוא מ"ש ויפח באפיו נשמת חיים גו', שנשמה זו נמשכת מבחי' אור"א וע"ק, והמשכה זו באה לאחרי הגבהת החלה שהו"ע העלאת הכלים, והיינו, שע"י העלאת הכלים נמשך בחי' האור שלמעלה מבחי' כלים. וזהו גם ג' הענינים שבמצות חלה כפשוטה. הא', באכלכם מלחם

(26) יתרו כ, כא. (33) בראשית ב, ו"ז.
 (27) ראה כלי יקר נשא ה, יז. (34) תהלים קלט, טז. סנהדרין לח, א.
 (28) קהלת ג, כא (בשינוי). (35) מת"כ לב"ר שם. בעל הטורים עה"פ.
 (29) משלי כ, כז. (36) מאמר מאה קשיטה להרמ"ע מפאנו סימן מה.
 (30) תהלים לד, טו. וראה לקו"ת בלק עג, (36) זח"ג פג, סע"א. ספר הדרת מלך סי' ב ואילך.
 (31) משלי ו, כג. קסו — הובא באוה"ת שם ע' תקלה.
 (32) ב"ר ותנחומא שם.

הארץ, שהו"ע עבודת הבירורים בעניני העולם שהם דברים המותרים (ולא בג' קליפות הטמאות), שעיקרה הו"ע סור מרע. הב', תרימו תרומה לה', הרמת החלה, שהו"ע עשה טוב. והג' הו"ע ההמשכה מלמעלה למטה שנעשית לאחר הרמת החלה מלמטה למעלה, ע"י אכילת הכהן, ע"ד ההמשכה שע"י לימוד התורה, שהו"ע בקש שלום.

ד) **וביאור** הענין, דהנה אמרו רז"ל³⁷ אם אין קמח אין תורה, והיינו³⁸, שלימוד התורה אינו שולל את ההתעסקות גם בענינים הגשמיים שבעולם (קמח), וכדברי ר' ישמעאל³⁹ מה ת"ל ואספת דגנך⁴⁰, לפי שנאמר⁴¹ לא ימוש ספר התורה הזה מפין, יכול דברים ככתבן, ת"ל ואספת דגנך, הנהג בהן מנהג דרך ארץ, וכפי שמסיק בגמרא, הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן. אמנם, ההתעסקות בעניני העולם (קמח) צריכה להיות לאחר הקדמת התפלה שענינה הוא בקשת צרכיו, שע"ז נעשית העלאת כל עניני העולם (בדוגמת ההעלאה שע"י הרמת החלה), ואח"כ נעשית ההמשכה מלמעלה למטה ע"י לימוד התורה.

והענין בזה, דהנה ידוע שהחילוק בין תפלה לתורה הוא, שתפלה היא העלאה מלמטה למעלה, ותורה היא המשכה מלמעלה למטה. דהנה⁴², עיקר ענין התפלה הוא להיות בבחי' התפעלות והתלהבות הנפש לעלות אל ה' ולדבקה בו, ובשביל זה הוא כל ענין ההתבוננות וההשגה באלקות, כדי שע"ז יהי' הרצוא לאלקות, והיינו, דעם היות שההשגה לעצמה היא בבחי' גילוי אור בנפשו באופן של התיישבות, ופועלת קורת רוח כו', מ"מ, תכלית הכוונה בזה היא שע"ז יהי' הרצוא לאלקות בהתלהבות רשפי אש התשוקה והצמאון כו'. ולכן העיקר בהתבוננות הוא העמקת הדעת דוקא, כמ"ש וידעת היום⁴³, דע את אלקי אביך⁴⁴, והיינו, שיקשר דעתו בחוזק בהענין עד שיהי' נרגש אצלו הענין, ואז דוקא יתעורר בלבו, וכידוע שבהשגה בלבד לא תהי' התעוררות הלב, כי אם בבחי' הדעת דוקא, שזהו ההרגש, והעיקר הוא לא רק הרגש השכל וההשגה, אלא הרגש הענין האלקי שבזה, שע"ז הרי הוא מתפעל באהבה ורצוא כו'. ובפרטיות יותר, הנה התחלת ענין התפלה היא בפסוקי דזמרה

37) אבות פ"ג מ"ז.

41) יהושע א, ח.

38) ראה גם ד"ה ראשית עריסותיכם

42) בהבא לקמן — ראה ד"ה נר חנוכה

תרכ"ז. תרכ"ט. תר"ן. תשכ"ח. תשכ"ט.

43) העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' תשפה ואילן).

39) ברכות לה, ב.

44) ואתחנן ד, לט.

40) עקב יא, יד.

44) דברי הימים א כח, ט.

(לאחרי הקדמת ההודאה והקבלת עול שבאמירת מודה אני כו' והודו לה' גו'), שהו"ע התפעלות המדות מההתבוננות דבריאה יש מאין, והתפעלות המדות בזה היא יותר מן ההשגה⁴⁵, והעיקר הוא מההפלאה שבענין ההתהוות, שהרי עצם הענין דהתהוות יש מאין שישנו רק בחיק הבורא הוא למעלה מהשגה, והעיקר בזה היא ההפלאה כו' (וגם ההתבוננות בענין מה רבו מעשיך ה' ומה גדלו מעשיך ה', שזהו באופן של השגה ממש, הרי ההשגה עצמה היא באופן שכלל שתגדל מעלת ההשגה, יודע הוא שישנם ענינים נעלים יותר שלמעלה מהשגתו). וכן הביטול דנה"ב שנעשה בפסוקי דזמרה, לזמר עריצים⁴⁶, הוא בבחי' חקיקה מבחורץ⁴⁷, שהיא בבחי' העתקה בלבד, שמתעלה בדרגא עליונה יותר, ומשום זה אינו שייך כ"כ להחומריות כו'. ואח"כ בברכת ק"ש וק"ש הו"ע ההתבוננות וההשגה באלקות בהוי' אחד ובשכמל"ו, שהעיקר בזה היא ההשגה במוחין, ומ"מ, הכוונה גם בזה היא שתהי' התעוררות הלב, כמ"ש⁴⁸ ואהבת גו' בכל לבבך גו', ועד לאהבה שהיא בבחי' בכל מאדך. וכיון שכל ענין התפלה הוא העלאה מלמטה למעלה, הרי זה צריך להיות בסדר והדרגה דוקא, שזהו שהתפלה נקראת סולם⁴⁹, שתחילה היא העלי' במדרגות התחתונות, ואח"כ עולה במדרגות הסולם ומגיע למדרגה עליונה באלקות, ואי אפשר שתהי' העלי' בדרך דילוג כו'. אך לאחרי העלי' בסדר והדרגה כו', הנה בשמו"ע ב"ב ברכות האמצעיות שאדם שואל צרכיו בהם, נעשית ההמשכה שע"י ההעלאה.

אך עיקר ענין ההמשכה מלמעלה אינו מה שהאדם ממשיך ע"י עבודתו, כמו ההמשכה בשמו"ע שהיא ע"י ההעלאה, אלא מה שניתן מלמעלה להמשיך גילוי אלקות ע"י התורה, שאין זה ע"י העלאת מ"ן, כי אם, שמצד חפץ ורצון העצמות הרי הוא נמשך ונתלבש ומתעצם בבחי' החכמה שבתורה, אבל באופן שגם החכמה אינה בגדר בחי' כלי לעצמות א"ס, שהרי לית מחשבה תפיסא בי' כלל, ולכן גם ההתלבשות בחכמה אינה בבחי' תפיסא בכלי ממש, והיינו, שאין זה שהכלי תופס את האור ומביא אותו להיות כמהותו, כמו בכל אור וכלי שהכלי עושה ציור ותמונה בהאור להיות כמהות הכלי, כי אם, שהאור עצמו עושה את

(48) ואתחנן ו, ה.

(49) ויצא כה, יב. זהר ח"א רסו, ריש ע"ב.

ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).

(45) ראה גם המשך תער"ב ח"א ס"ע

תריט ואילך.

(46) ע"פ ישע"י כה, א.

(47) ראה לקו"ת בחוקותי מז, ד.

עצמו בבחי' חכמה, ובאמת הרי זה בחי' אור בלא כלי (כידוע⁵⁰ שבחכמה גם הכלי נקרא חיוהי), רק שהאור נמדד בעצמו באופן כזה להיות בבחי' ומדריגת חכמה והשגה. וזהו הטעם שכל דבר שמצד סדר ההשתלשלות דכלים אינו נוגע באור התורה, וכמו שבתורה אין שום אחיזה כלל לענין בלתי רצוי, כמארו"ל⁵¹ שדברי תורה אינם מקבלים טומאה, וכן אמרו רז"ל⁵² אם פגע כך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח כו', וכדיוק רבינו הזקן⁵³, שאפילו תהי' נפשו מטומטמת וקשה כאבן, הנה התורה יכולה שתמחהו, והיינו שמצד העצמות המלוכש בחכמה שבתורה, מתבטלים לגמרי כל הענינים הבלתי רצויים, כהמס דונג מפני אש⁵⁴. וכל זה הוא לפי שהתורה היא בבחי' המשכה מלמעלה למטה, שעל ידה נמשך עצמות א"ס בכל מקום עד למטה מטה. וזהו גם כללות הענין דלחם מן השמים⁵⁵, וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן⁵⁶ בענין המן, שגם בירידתו למטה הרי הוא מהות טלא דבדולחא כו'⁵⁷, ולכן נמשך וירד (לא רק לצדיקים, אלא) גם לרשעים⁵⁸, ובאופן שגם אצלם הרי זה נעשה דם ובשר כבשרם כו'⁵⁹.

(ה) **והנה** כיון שהתורה היא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, לכן גדלה מעלתה על התפלה שהיא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע. וזהו גם שהתורה נקראת חיי עולם⁶⁰, שמורה על הנצחיות והעדר ההגבלה, להיותה בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, משא"כ תפלה, להיותה בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, יש בה שינויים לפי אופן עבודת האדם, ולכן נקראת חיי שעה⁶⁰ (כולל גם הפירוש דשעה מלשון הפנה, אַ קער⁶¹). אך מ"מ אמרו חז"ל אם אין קמח אין תורה, ומי שאין תורתו אומנתו צריך להניח חיי עולם ולעסוק בחיי שעה⁶⁰, והיינו, שאינו יכול להסתפק בלימוד התורה, אלא חייב גם בתפלה. וטעם הדבר, לפי שיש מעלה גם בתפלה, שיש בה המשכת העצמות בגילוי לרפא חולים ולברך השנים⁶², ובזה גדלה מעלתה על התורה, שעם היותה בלי גבול, הרי הבל"ג שבתורה

(57) ראה זהר ח"א רכה, ב. ח"ב קלו, ב. ח"ג מט, א. קכח, ב.
 (58) ראה יומא עה, א.
 (59) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1035 ואילך.
 (60) שבת י, א. לג, ב.
 (61) ראה סה"מ תרצ"ג ס"ע תקמא. וש"נ.
 (62) ראה תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנה, א).

(50) ראה לקו"ת מטות פז, סע"ד.
 (51) ברכות כב, א.
 (52) סוכה נב, ב. קידושין ל, ב.
 (53) לקו"ת האזינו עה, ד.
 (54) תהלים סח, ג. וראה תניא פי"ט.
 (55) בשלח טז, ד.
 (56) תו"א ויקהל פט, א-ב.

אינו בגילוי אצל האדם הלומד (מלבד מי שתורתו אומנתו, כמו רשב"י, שאצלו ישנם ב' המעלות בתורה גופא), וכדי שיהי' התגלות הבל"ג אצל האדם הלומד, הרי זה ע"י התפלה דוקא, ויתירה מזה, שע"י התפלה מתגלה אצל האדם גם הבל"ג שבתורה⁶³, והיינו, שהתפלה פועלת עילוי גם בלימוד התורה, וכידוע⁶⁴ שיש עילוי בלימוד התורה שלאחרי התפלה לגבי לימוד התורה שקודם התפלה, כמאמר אבא בנימין שתהא תפלתי סמוכה למטתי⁶⁵.

(ו) **וזהו** בבואכם אל הארץ וגו' והי' באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', והיינו, שסדר הביאה אל הארץ, שנקרא שמה ארץ ע"ש שרצתה לעשות רצון קונה⁶⁶, הוא, שתחילה ישנו הענין דבאכלכם מלחם הארץ, ע"י העבודה דחרישה וזריעה כו', שזהו כללות ענין עבודת הבריורים להוציא הפסולת לחוץ כו' (ע"ד ענין מצות נדה שהיא בדם, כנ"ל ס"ג), ובנפש האדם הו"ע העבודה באופן דאתכפיא כו'. ואח"כ צ"ל תרימו תרומה לה', שהו"ע ההעלאה לבחי' יחו"ע, וזהו ענין עבודת התפלה שעל ידה נעשית ההעלאה לבחי' יחו"ע. ואח"כ היא אכילת הכהן, שהו"ע ההמשכה מלמעלה למטה, שזהו"ע התורה⁶⁷.

63 ראה עד"ז ד"ה א"ר אחא יפה שיחתן תשמ"ז.
64 ב"ר פ"ה, ח.
65 ברכות ה, ב.
66 חסר הסיים (המור"ק).
67 ראה לקו"ת ברכה צו, ב.